

In memoriam Per Hyltoft Petersen

Dne 15. ledna 2022 náhle zemřel významný klinický biochemik prof. dr. Per Hyltoft Petersen z dánského Odense. Již na počátku 80. let 20. století se dr. Petersen začal intenzivně zabývat problematikou a zjišťováním toho, **jak dosažená analytická kvalita ovlivňuje klinické výsledky v laboratorní medicíně**. A to se pak i stalo náplní jeho práce prakticky po celou dobu profesionálního života. V 90. letech 20. století spolu s mnoha dalšími zájemci o tento konkrétní aspekt činnosti klinické laboratoře (včetně odborníků jako jsou Adam Uldall, Mogens Horder, Callum Fraser, Jim Westgard, Rainer Häckel, Carmen Ricos, Sverre Sandberg, Dietmar Stöckl, Linda Thienpont a mnoho dalších mezinárodně známých spolupracovníků) pak dr. Petersen pokračoval ve své práci na stanovení analytických cílů a generování a aplikaci dat na jednotlivé složky analytické / biologické variability. Během tohoto období, se definicí toho, co bylo tehdy obecně nazýváno analytickými cíli začala zabývat i řada vytvořených profesních skupin včetně Evropské skupiny pro hodnocení laboratorních testů (EGE-Lab) a Pracovní skupiny evropských poskytovatelů a organizátorů externího hodnocení kvality (EHK) EQALM, v nichž byl Per Hyltoft vždy velmi aktivním členem. O vhod-

ných prostředcích směřujících k tomuto cíli se vedla dlouhá celoevropská diskuse. Ta nakonec vyústila v konsenzuální konferenci „O stanovení analytických cílů v klinické laboratoři - Specifikace kvality v laboratorní medicíně“, kterou spolu s ním zorganizovali Callum Fraser, Anders Kallner a Desmond Kenny v roce 1999 ve Stockholmu. Na této konferenci pak vystoupilo mnoho odborníků z celého světa, kteří prezentovali (pak i publikovali) své názory a výsledky své práce. Dosažený konsenzus byl prapůvodem známé strategie pro stanovení specifikací analytické kvality v laboratorní medicíně při klinickém rozhodování. Tato hierarchie byla založena na návrhu publikovaném právě C. Fraserem a PH Petersenem. Na základě toho proto Evropská federace pro klinickou chemii a laboratorní medicínu (EFLM) uspořádala 1. strategickou konferenci EFLM v roce 2014 v italském Miláně. Členem organizátorů i aktivním vystupujícím byl i PH Petersen. Tam zvolená tvůrčí skupina představila shrnutí své práce na analýze efektu analytického výkonu v klinickém rozhodování právě s využitím Petersenových dobře známých a vysoce uznávaných grafických přístupů. K hodnocení bylo i použito údajů o biologických variabilitách, což je téma, kterému se věnoval Dr. Petersen během své kariéry a k jehož řešení hodně přispěl. Dokument z Milána, který

Popis: Odleva Gunnar Nordin, Ján Balla, Josef Kratochvíla, Ferruccio Ceriotti, Per Hyltoft Petersen

byl citován již více, než 400krát je stále platný a používáný. Dr. Petersen a kolegové ze Skandinávie a Skotska publikovali i série dokumentů o hodnocení a použití kritické referenční změny hodnoty (RCV). Přestože bydlel Dr. Petersen v Odense, byl i více než 20 let zapojen do práce norské/skandinávské organizace pro zlepšování kvality výsledků měření v laboratorní medicíně (NOKLUS) a působil zde i jako mimořádný profesor na univerzitě v norském Bergenu. V NOKLUSu se angažoval, a dohlížel na mnoho doktorandů a magisterských studentů. Kromě svých publikací, byl Dr. Petersen i strhujícím řečníkem a byl zván k prezentaci své práce na mnoha konferencích, workshopech a schůzkách jak ve Skandinávii, tak přes Milán, Antverpy, Padovu, Jackson Hole: Colorado (na pozvání College of American Pathologists) přes Kobe, Bratislavu, Prahu, Bar-

celonu až po Kuvajt (zajištění dvoutýdenního kurzu výběru a hodnocení analytických metod pro ministerstvo zdravotnictví, spolu Callumem Fraserem) a mnoho dalších, včetně Austrálie. Spolu s Lindou Thienpont, Dietmarem Stöcklem, Kristianem Linnetem a Sverre Sandbergem, po mnoho let cestoval po celém světě a prezentoval i komplexní kurz lékařské statistiky. Byl to skvělý vědec, inovátor a komunikátor, výborný společník a blízký přítel mnoha odborníků u nás i ve světě, který výrazně přispěl k rozvoji laboratorní medicíny. **Per Hyltoft Petersen měl v našem oboru velké ambice, které naplnil.** Na rozdíl od toho, ambice „na jeho vlastní účet“ byly velmi malé. Čest jeho památce.

J. Kratochvíla, B. Friedecký